

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย

อุดมศักดิ์ เล็กวงษ์มณีพันธ์¹ ขวนชม ชินะดังกู² กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำ สมรรถนะขององค์การ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ความผูกพันต่อองค์การ และประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา (2) เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำ สมรรถนะขององค์การ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ความผูกพันต่อองค์การ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา (3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ (4) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยพรรณนา ตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 450 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัย พบว่า (1) ภาวะผู้นำ สมรรถนะขององค์การ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ความผูกพันต่อองค์การ และประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ (2) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สมรรถนะขององค์กรไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน (3) รูปแบบความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ (4) ความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมากที่สุดโดยเป็นอิทธิพลทางตรง ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางตรงทางลบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

คำสำคัญ: ประสิทธิผลของโรงเรียน; ภาวะผู้นำ; สมรรถนะขององค์การ; องค์กรแห่งการเรียนรู้

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

การอ้างอิง:

อุดมศักดิ์ เล็กวงษ์มณีพันธ์, ขวนชม ชินะดังกู และกมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา. (2565). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 12(2), 454-468.

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
16/10 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170, ประเทศไทย
อีเมล: udomsaklek@hotmail.com

^{2,3} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

The Causal Relationship Model Affecting the Effectiveness of the Secondary Schools under the Office of Basic Education Commission in Central Part of Thailand

Udomsak Lekwongmaneepon¹ Chuanchom Chinatangkul² Kamolmal Chaisiritanya³

Abstract

The research article purposes of this study were : (1) to determine leadership, organization competency, learning organization, commitment to organization, and secondary school effectiveness, (2) to propose a causal relationship model, organization competency, learning organization, organizational commitment which affected secondary school effectiveness, (3) to test the congruence of the hypothesized model and empirical data, and (4) to examine the influence among factors affect the effectiveness of secondary schools. This research was a correlational descriptive research. The study sample were administrators and teachers of the secondary schools totaling 450 persons. The instrument used for collecting the data was a questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean, standard deviation, Confirmatory Factor Analysis, and Path Analysis.

The research findings, it was found that 1) leadership, learning organization, organizational commitment and secondary school effectiveness were at a high level, 2) the proposed causal relationship model affecting school effectiveness in terms of the way that learning organization directly influenced school effectiveness; organizational commitment directly affected school effectiveness, but leadership of organization's administrator did not directly affected school effectiveness and neither did organization competency directly affect school effectiveness, 3) the proposed causal relationship model was valid and well fitted to empirical data, and 4) organizational commitment was a factor affected school effectiveness at highest level, Leadership directly and negatively affected school effectiveness.

Keywords: School Effectiveness; Leadership; Organization Competency; Learning Organization

Type of Article: Research Article

Cite this article as:

Lekwongmaneepon, U., Chinatangkul, C., & Chaisiritanya, K. (2022). The causal relationship model affecting the effectiveness of the Secondary Schools under the Office of Basic Education Commission in Central Part of Thailand. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 12(2), 454-468.

¹ Doctor of Education Program in Educational Administration, Bangkok Thonburi University
16/10 Khlong Thawi Watthana Road, Thawi Watthana, Bangkok 10170, Thailand
Email: udomsaklek@hotmail.com

^{2,3} Faculty of Education, Bangkok Thonburi University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนที่มีสภาพทางสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวผู้เรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่างๆ เอกสาร สื่อวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีงบประมาณเพียงพอและมีทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านต่างๆ เรามักจะเรียกว่า ความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เห็นคุณค่าของการดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นระบบสังคมรูปนัยที่จะต้องจัดความสัมพันธ์ภายในกับกระบวนการภายในองค์การให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของกระบวนการศึกษาของสังคม ระบบของโรงเรียนจะมั่นคงก็ต่อเมื่อสร้างผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม วัตถุประสงค์ของโรงเรียนคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่กระทบทั้งภายในและภายนอก และสามารถสร้างความพึงพอใจในการทำงานของครู (Suriyo, 2009) ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีฐานะเป็นนักบริหารมีหน้าที่ทำให้โรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นผู้มีหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดเป็นระบบความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

จากการจัดอันดับด้านการศึกษาของ IMD (International Institute for Management Development) ประเทศไทยมีผลที่ตกลงทั้งโดย

คะแนนและอันดับ โดยมีคะแนนรวมในปี 2561 เท่ากับ 79.450 เปรียบเทียบกับ 80.095 ในปี 2560 และมีอันดับที่ตกลง 3 อันดับ โดยลดลงจากอันดับที่ 27 ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 30 ในปี 2561 จากทั้งหมด 63 ประเทศ ซึ่งมีอันดับลดลงเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน การศึกษาของประเทศไทยยังถือว่าล้าหลังกว่าหลายประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ซึ่งการศึกษาของประเทศไทยจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย จากสรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) จัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกาศผลในวันที่ 24 มีนาคม 2562 ได้รายงานผลการทดสอบค่าสถิติพื้นฐานโดยมีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศเท่ากับ 37.50 และมีคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคกลางเท่ากับ 37.43 คะแนนเฉลี่ยภาคเหนือเท่ากับ 38.07 คะแนนเฉลี่ยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับ 38.78 จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลางมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศและคะแนนเฉลี่ยของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลางซึ่งเป็นโรงเรียนในเมืองของประเทศไทยควรต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนและแนวคิดที่ได้ จากนักวิชาการทางด้านการศึกษา พบว่า มีปัจจัยสำคัญหลายประการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สมรรถนะขององค์การ ความผูกพันต่อองค์การ การเป็นองค์การแห่ง

การเรียนรู้ วัฒนธรรม บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม โครงสร้าง โรงเรียน ความมุ่งมั่นทางวิชาการ ประสิทธิภาพของครู และโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอน (Bryk & Schneider, 2002; Lunenburg & Ornstein, 2011)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำ สมรรถนะขององค์การ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำ สมรรถนะขององค์การ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ความผูกพันต่อองค์กรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปร ภาวะผู้นำ สมรรถนะขององค์การ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ความผูกพันต่อองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร การศึกษาในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย ตามการแบ่งภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2561 ระดับตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งในปีการศึกษา 2561 มีจำนวน 634 โรงเรียน และเป็นครูจำนวน 40,043 คน จาก 22 จังหวัด
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพรรณนาเชิงสัมพันธ์ (correlational descriptive research) เพื่อสร้างและทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สมรรถนะองค์การ

ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยตัวแปรแต่ละตัวจะมีอิทธิพลและมีความสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งในการสร้างรูปแบบจะประกอบด้วยรูปแบบสมการเชิงโครงสร้าง (structural equation model) เพื่อทดสอบหาความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ด้านนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการจะสามารถนำผลการวิจัยไปร่วมพิจารณาเป็นแนวทางในการพิจารณาวางนโยบายวางแผนการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ด้านการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปร่วมพิจารณาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อยกระดับความสำเร็จการจัดการบริหารโรงเรียนและการดำเนินงานภายในโรงเรียน
3. ด้านการปฏิบัติงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและชุมชนจะสามารถนำองค์ความรู้ไปร่วมพิจารณาปรับปรุงพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน เพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน
4. ด้านองค์ความรู้ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ในเรื่องประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เกิดจากอิทธิพลความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำของสถานศึกษา การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สมรรถนะองค์การและความผูกพันต่อองค์กร

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมาย สถานศึกษาไว้คือ “สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงาน การศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา” (Ministry of Education, 2003) ดังนั้น โรงเรียนคือสถานศึกษา เป็นหน่วยของสังคมพื้นฐานที่มีความสำคัญรองจากสถาบันครอบครัว เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันที่จะสร้างรากฐาน ทักษะทั้งในด้านความรู้ ด้านสังคม และทักษะในด้านอาชีพ เพื่อดำเนินดำรงชีพหรือทำงานต่อไป ประชาชนทุกคนควรจะได้มีโอกาสได้รับการศึกษาเท่าเทียมกันทุกคน รัฐบาลจึงมีหน้าที่จัดระบบการศึกษาให้ประชากรทุกคนได้รับการศึกษา อย่างทั่วถึงทุกคนและเสมอภาค ด้วยเหตุที่การศึกษามีความสำคัญ และเป็นตัวแปรชี้วัดความสำเร็จของเศรษฐกิจในระยะยาว รัฐบาลจึงให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา จะเห็นได้ว่ากว่าทศวรรษที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2540 ประเทศไทยพยายามที่จะปฏิรูปการศึกษาโดยออกกฎหมาย พระราชบัญญัติต่างๆ เพื่อเอื้อให้มีการแปรรูปการจัดการโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แต่กระนั้นก็ตามก็เป็นเพียงแค่รูปแบบของการกระจายอำนาจของฝ่ายบริหารที่มีอำนาจเท่านั้น เพราะการตัดสินใจที่สำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องงบประมาณและอำนาจนั้นยังอยู่ในการจัดการของรัฐ แต่การปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงนั้นควรจะปฏิรูปที่ตัวโรงเรียนหรือสถานศึกษาถึงจะทำให้การปฏิรูปเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในประเทศ (Kaewdaeng, 2000)

แนวคิดทฤษฎีประสิทธิผลของโรงเรียน

คำว่า “ประสิทธิผลของโรงเรียน” มาจากภาษาอังกฤษว่า “School Effectiveness” ซึ่งมีนักการ

ศึกษาได้ให้ความหมายประสิทธิผลของโรงเรียนไว้ดังนี้ Mott (1972) ได้ให้ความหมาย หมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหรือความพึงพอใจของครูหรือขวัญของสมาชิกในโรงเรียน โดยพิจารณาจากตัวบ่งชี้ 4 ประการ คือ ความสามารถในการผลิต ความสามารถในการพัฒนา เจตคติทางบวก ความสามารถในการปรับตัวและความสามารถในการแก้ปัญหา ส่วน Hoy and Ferguson (1985) ได้ให้ความหมายโดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ประการ คือ (1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (2) มีการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (3) มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบทั้งภายในและภายนอก และ (4) ความสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ครูอาจารย์ ได้ Dessler (1986) ได้ให้ความหมาย หมายถึงความสามารถในการการปรับตัว เปลี่ยนแปลง พัฒนาตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของสมาชิกในโรงเรียน เพื่อรวมพลังเป็นอันเดียวกันในการปฏิบัติภารกิจของโรงเรียน สามารถสรุปจากความหมายประสิทธิผลของโรงเรียนตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้ว่าประสิทธิผลของโรงเรียนหมายถึงความสามารถของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการดำเนินงานสู่ความสำเร็จ 4 ประการ คือ (1) โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนให้มีเจตคติทางบวก (2) โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง (3) โรงเรียนสามารถแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียนได้ และ (4) โรงเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ผู้นำถือว่าเป็นสมาชิกที่บทบาทสำคัญในการนำสมาชิกในกลุ่มให้ร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายกันไว้และยังมีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การและส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนด้วยเช่นกัน ผู้นำหรือผู้บริหารไม่ใช่แต่บุคคลที่

เป็นผู้นำแต่เพียงตำแหน่งหรือบทบาท แล้วจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้แต่ต้องเป็นบุคคลที่มีทั้งตำแหน่งบทบาทและภาวะผู้นำซึ่งมีทั้งคุณลักษณะ (traits) และพฤติกรรม (behaviors) ที่ปรากฏอยู่ในตัวบุคคลจึงจะสามารถนำพาองค์กรให้อยู่รอดและบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรได้ จากความสำคัญดังกล่าวผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเพื่อนำโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ Bennis and Nanus (1985) ให้ความเห็นว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรเป็นอย่างมากเพราะเป็นปัจจัยที่ทำให้องค์กรมีชีวิตชีวาและสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ นอกจากนี้ ภาวะผู้นำยังช่วยพัฒนาองค์กรไปในทิศทางใหม่ๆ ที่องค์กรต้องการมุ่งไปสู่ทิศทางนั้นได้

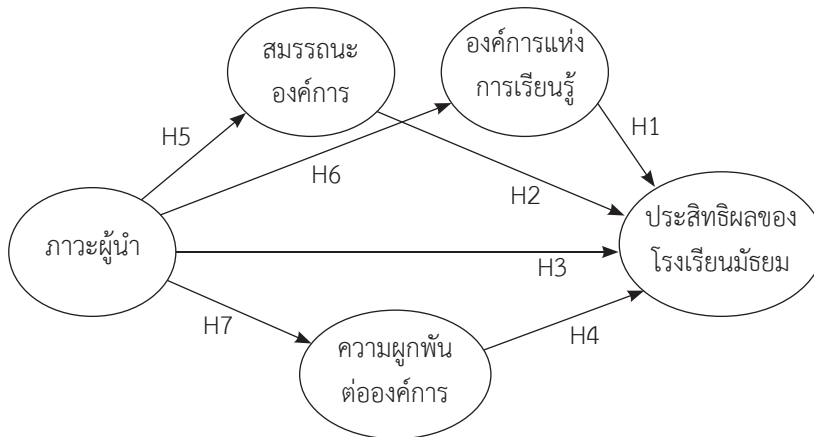
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียน

Sihanu (2010) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาตัวแปรต้น 4 ตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สมรรถนะขององค์กร จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะองค์กรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงด้านบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.29 Muangthong (2010) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการศึกษาพบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน 5 ประการดังนี้ (1) ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน (2) ปัจจัยด้านการสื่อสาร (3) ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน (4) ปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียน และ (5) ปัจจัยด้านความผูกพัน Bryk (2010) ได้ศึกษาความสัมพันธ์

ระหว่างภาวะผู้นำของโรงเรียนและความผูกพันต่อองค์กรพบว่าผู้นำเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรระดับภาวะผู้นำของโรงเรียนส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร หากผู้อำนวยการแสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น บุคลากรจะร่วมมือร่วมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และช่วยยกระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมให้สูงขึ้นตาม Reeves (2010) ได้วิจัยศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนประถมของรัฐในภาคเหนือของรัฐอัลบามา ในประเทศสหรัฐ โดยการเก็บข้อมูลจากโรงเรียน 67 แห่ง จากการศึกษา พบว่า สมรรถนะรวมของโรงเรียนส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.58

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบประเด็นช่องว่างของความรู้ที่ยังไม่มีการศึกษาและที่ยังมีการศึกษาน้อยเป็นปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ควรจะศึกษาด้วยการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ปัจจัยที่พบมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมากคือปัจจัยภาวะผู้นำที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนผ่านปัจจัยอื่นๆและยังพบอีกว่าปัจจัยที่น่าจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ควรได้รับการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยให้ชัดเจน เพื่อหาแบบรูปประสิทธิผลอีก 3 ปัจจัย คือ สมรรถนะองค์กร การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ ความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งต่างก็เป็นปัจจัยที่จะส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างภาวะผู้นำ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สมรรถนะขององค์กร ความผูกพันต่อองค์กรที่มีต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยม

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย หลักการ แนวคิด และทฤษฎี แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย รวมทั้งกำหนดรูปแบบประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการกำหนดรูปแบบประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาได้สังเคราะห์จากทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆจากตัวแปร จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำ (leadership) (2) สมรรถนะองค์กร (organization competency) (3) องค์การแห่งการเรียนรู้ (learning organization) (4) ความผูกพันต่อองค์กร (organizational commitment)

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประชากรและตัวอย่าง โดยคือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย ตามการแบ่งภาคของกระทรวงศึกษาธิการ

ปีการศึกษา 2561 ระดับตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งในปีการศึกษา 2561 มีจำนวน 634 โรงเรียน และเป็นครูจำนวน 40,043 คน จาก 22 จังหวัด ส่วนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย โดยใช้ครูเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยกำหนดขนาดของตัวอย่าง การกำหนดขนาดตัวอย่างใช้เกณฑ์จำนวนตัวอย่างที่นำมาศึกษาในลักษณะการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงไม่ควรน้อยกว่า 20 คน ต่อ 1 ตัวแปร (Anderson & Gerbing, 1988) ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรทั้งหมด 19 ตัวแปร ดังนั้น ขนาดของตัวอย่างที่จะเก็บต้องมีไม่น้อยกว่า 380 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์เพื่อความผิดพลาดจากการเก็บข้อมูลร้อยละ 10 และเพื่อความคลาดเคลื่อนอื่นๆ ผู้วิจัยจึงจัดส่งแบบสอบถามจำนวน 450 ชุด แบบสอบถามจะถูกส่งให้แก่โรงเรียนเป็นจำนวน 45 โรงเรียน โดยเก็บข้อมูลโรงเรียนละ 10 ชุด ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการและครูผู้สอนจำนวน 8 คน (จำแนกตาม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้) จะได้แบบสอบถามรวม 450 ชุด การเลือกตัวอย่างเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ

หลายขั้นตอน (multi stage random sampling)

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย โดยการศึกษาเอกสารรายงานการวิจัย การคัดเลือก ตัวแปร วิเคราะห์โครงสร้างตัวแปร ตรวจสอบข้อ รายการ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ปรับปรุงเครื่องมือ ทดลองใช้เครื่องมือ ทดสอบค่าความเชื่อมั่น และ ปรับปรุงเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ ตามลำดับ

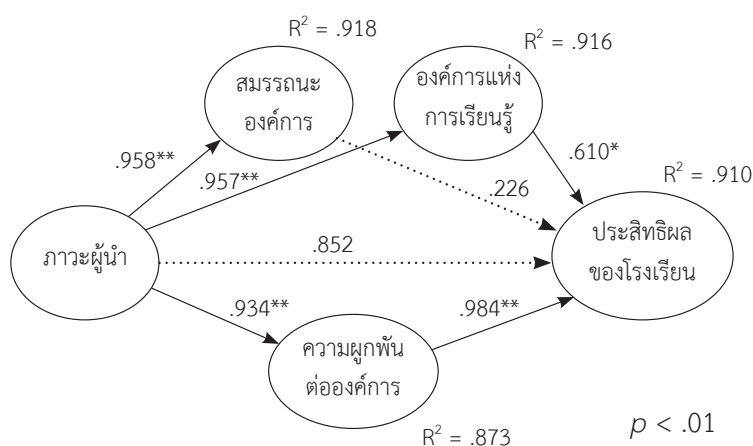
ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยส่ง แบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งติดตามและ ดำเนินการรวบรวม ดำเนินการตรวจสอบแบบสอบถาม และทำการลงรหัสในแบบสอบถาม และวิเคราะห์ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและนำเสนอผลการวิจัยทั้งเชิง ปริมาณที่เกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค กลางของประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำ สมรรถนะองค์การ การเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ ความผูกพันต่อองค์การและประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย จาก การศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นทุกตัวแปรแฝงมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (5 ระดับ) ด้านภาวะผู้นำมีค่า เฉลี่ยเท่ากับ 4.24 สมรรถนะองค์การมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ความผูกพันต่อองค์การมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28

2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำ สมรรถนะขององค์การ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ความผูกพันต่อองค์การต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย จากผลการ วิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลหลังการปรับแก้รูปแบบ ผู้วิจัย ได้สร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผล โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย ดัง แสดงในภาพ 2

ภาพ 2 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างตามสมมุติฐานการวิจัยภายหลังการปรับแก้ พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สถิติค่าความสอดคล้อง ค่าไคสแควร์ มีค่าเท่ากับ 155.297 ค่าองศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 130 ค่าไคสแควร์ต่อองศาอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ

1.195 ค่าความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.964 ค่าความสอดคล้องปรับแก้ (Adjusted Goodness of Fit Index) มีค่าเท่ากับ 0.948 และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่าง (Root mean square error of approximation) มีค่าเท่ากับ 0.021 (Hu & Bentler, 1999)

ตาราง 1

ค่าสถิติแสดงความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีความสอดคล้อง	ค่าที่ได้	ระดับที่ยอมรับได้	การตัดสินใจ
ไคสแควร์ (χ^2)	155.297	-	
df	130	-	
Prob. level	0.065	> 0.05	สอดคล้อง
χ^2/df	1.195	< 3	สอดคล้อง
GFI	0.964	> 0.9	สอดคล้อง
AGFI	0.948	> 0.9	สอดคล้อง
RMSEA	0.021	< 0.08	สอดคล้อง

4. ผลการศึกษาอิทธิพลระหว่างตัวแปรปัจจัยภาวะผู้นำ สมรรถนะองค์การ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ความผูกพันต่อองค์การและประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย วิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) พบเส้นทางอิทธิพลดังนี้ (1) การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.610 ($t = 2.312$, $p < .01$) (2) สมรรถนะองค์การไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของ

ประเทศไทย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.226 ($t = 0.824$, $p > .01$) (3) ภาวะผู้นำไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.852 ($t = -1.380$, $p > .01$) (4) ความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.984 ($t = 3.755$, $p < .01$) (5) ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย

ผ่านสมรรถนะองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.217 (6) ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทยผ่านองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดย

มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.584 และ (7) ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทยผ่านความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.919

ตาราง 2

ค่าสถิติวิเคราะห์ทดสอบสมมุติฐานในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย

Effect Model	Hypo-thesis	Path Relationship	t	p	Std. Reg. Coeff.		Hypo. Test
					Direct	Indirect	
อิทธิพลทางตรง	H1	OKNOW -->SEFF	2.312	.021	0.610	-	Reject H0
	H2	OCOMP -->SEFF	0.824	.410	0.226	-	Accept H0
	H3	LEAD -->SEFF	-1.380	.168	-0.852	1.719	Accept H0
	H4	OENG -->SEFF	3.755	.000	0.984	-	Reject H0
อิทธิพลทางอ้อม	H5	LEAD -->OCOMP-->SEFF	-	-	-	0.217	Reject H0
	H6	LEAD --> OKNOW-->SEFF	-	-	-	0.584	Reject H0
	H7	LEAD -->OENG -->SEFF	-	-	-	0.919	Reject H0

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน แต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนโดยผ่านตัวแปรคั่นกลางคือ สมรรถนะองค์การ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และความผูกพันต่อองค์การ ทั้งนี้เป็นเพราะภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงต่อบุคลากรและครูในการจัดการและการบริหารการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียนแสดงบทบาทหน้าที่

ผู้นำงานทำให้ครูเกิดความรู้สึกไว้วางใจ ทำให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในผู้บริหารเมื่อได้ปฏิบัติงานร่วมกัน และผู้บริหารแสดงการใช้ศักยภาพในการแก้ไขปัญหาด้วยความมั่นใจและผู้บริหารมีความสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นธรรมชาติทำให้ผู้ร่วมงานยอมรับและนับถือ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังได้ชี้แจงให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และวิสัยทัศน์ ในอนาคตของโรงเรียนอย่างชัดเจนที่สามารถบรรลุเมื่อร่วมแรงร่วมใจ และได้โน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เปลี่ยนแปลงความสนใจจากการกระทำเพื่อตนเองไปสู่การกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ผ่านวิธีการชี้แจงกระตุ้นและโน้มน้าวผู้ใต้บังคับบัญชาให้เห็นถึงความสำเร็จที่สามารถบรรลุได้ตามเป้าหมายและ

ผ่านการกระตุ้นให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน ให้ตั้งใจอย่าง สม่เสมอจนงานสำเร็จ ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับ บัญชาใช้คำถามและความคิดในการร่วมแสดงความคิดเห็น สนับสนุนให้ครูมีโอกาสนำเสนอหรือร่วมกัน เพื่อพัฒนาวิธีการใหม่ๆหรือคิดค้นแนวทางปฏิบัติงาน ใหม่ๆ ผู้บริหารเสนอแนะความเห็นใหม่ๆในการปฏิบัติงาน แก่ครูเพื่อที่จะบรรลุในการกิจของผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการส่งเสริมให้เกิดความคิดในการวิเคราะห์ปัญหา อย่างเป็นระบบใช้ความคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จนงานสำเร็จบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน และผู้บริหาร ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละบุคคลโดยพัฒนาความ ก้าวหน้าของผู้ใต้บังคับบัญชารายบุคคล ให้คำแนะนำตามความแตกต่างและตามความต้องการของผู้ใต้ บังคับบัญชา วิเคราะห์และปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา แตกต่างกันไป ซึ่งพฤติกรรมทั้งหมดนี้ทำให้ปัจจัยภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรง ต่อปัจจัยสมรรถนะขององค์กร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ เส้นทางเท่ากับ 0.958 ($p < .01$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ Chowdhury (2003) ผู้เขียนหนังสือ “องค์กรใน ศตวรรษที่ 21” ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ถึงภาวะ ผู้นำที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะขององค์กรที่เป็นศูนย์กลาง ของพลวัตในการจัดการองค์การเชิงระบบ (dynamic of systematic organization) และจะขับเคลื่อน องค์การไปอย่างเป็นระบบ ปัจจัยการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.957 ($p < .01$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Rueanthong (2007) ที่ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนและพบ เส้นทางอิทธิพลภาวะผู้นำส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนผ่านปัจจัยการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งอธิบายได้ว่าหากผู้บริหารโรงเรียนแสดงภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงจะส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ของโรงเรียน ทำให้บุคลากรของโรงเรียน ปรับลักษณะนิสัยการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียน และช่วยยกระดับประสิทธิผล

ของโรงเรียนด้วย และปัจจัยความผูกพันต่อองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.934 ($p < .01$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Bryk (2010) พบว่าผู้นำ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความผูกพันต่อองค์การระดับ ภาวะผู้นำของโรงเรียนส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ หากผู้อำนวยการแสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะ ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การมากขึ้น บุคลากรจะ ร่วมมือร่วมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนและช่วย ยกระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมให้สูงขึ้นตาม

ปัจจัยความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลทางตรง ต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีค่า สัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.984 ($p < .01$) ซึ่งมีองค์ ประกอบของความผูกพันต่อองค์การคือ ความเชื่อ และยอมรับในเป้าหมายและคุณค่าขององค์การ ความ เต็มใจที่จะพยายามทำงานให้กับองค์การ และความ พยายามที่จะเป็นสมาชิกขององค์การอย่างมาก เมื่อ พิจารณาค่าอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า ค่าอิทธิพลมีค่าสูงกว่าปัจจัยด้านการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ และสมรรถนะขององค์การ ซึ่งอธิบายได้ว่า ความผูกพันต่อองค์การในโรงเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญ สูงที่สุดต่อความสำเร็จของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ Jeynes (2007), Lee and Bowen (2006) ที่ยืนยันว่าความผูกพันต่อองค์การ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนั้น การจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยความ ร่วมมือจากทุกฝ่าย การร่วมติดตาม ประเมินผล คือ การร่วมติดตามผลงานที่ทำและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ระหว่างการทำงาน ร่วมคิด ปรับปรุงให้งานดีขึ้นและรับ ผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Benefit Participation) เป็นการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ร่วมชื่นชมยินดีใน ผลงานที่เกิดจากการ ร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งนำไปสู่ ความ สัมพันธ์ที่ดีแบบสมานฉันท์และมีความเอื้ออาทรซึ่งกัน และกัน และสามารถแก้ปัญหาของ ชุมชนได้ตรงตาม

เป้าหมายและทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (sense of ownership) ร่วมกัน (Fan, 2001; Gold, Simon, & Brown, 2002)

ปัจจัยการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.610 ($p < .05$) ซึ่งมีองค์ประกอบของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้คือ บุคคลมีความเป็นเลิศรูปแบบวิธีการคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีค่าอิทธิพลเป็นอันดับสองรองลงมาจากความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งแสดงถึงความสำคัญที่โรงเรียนควรส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนให้มีกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Community of Practice--COP) และสร้างลักษณะนิสัยใฝ่เรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Peter, Kleiner, and Roberts (1994) ได้ให้เหตุผลของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ไว้ว่า จะส่งผลต่อการสร้างประสิทธิภาพให้แก่องค์กรให้มีศักยภาพเหนือกว่าองค์กรอื่นๆ สามารถแข่งขันได้ เพราะว่าประสิทธิผลของโรงเรียนขึ้นอยู่กับ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและทันต่อความเปลี่ยนแปลง บุคลากรในโรงเรียนจึงควรเสริมสร้างลักษณะใฝ่เรียนรู้เพื่อยกระดับประสิทธิผลของโรงเรียนร่วมกัน

สมรรถนะขององค์กรไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย จากผลการวิเคราะห์ตามความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย ซึ่งมีองค์ประกอบของสมรรถนะขององค์กร คือ สมรรถนะด้านการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ (managerial competencies) สมรรถนะด้านกระบวนการ (transforming-based competencies) และ

สมรรถนะด้านทรัพยากรองค์การ (resource-based competencies) จากผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะขององค์กรไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะผลการวิจัยขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Preedy (1993) ที่พบว่าสมรรถนะของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร อีกทั้ง Foss & Knudsen (2013) ยืนยันว่า สมรรถนะขององค์กรยังส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร โดยให้ความเห็นว่าสมรรถนะเป็นทรัพยากรที่สำคัญขององค์กร ที่จะช่วยสร้างความสามารถในการแข่งขันและสร้างความแตกต่างขององค์กร อีกทั้งการบริหารองค์การที่จะมีประสิทธิผลนั้นต้องสามารถนำและกระตุ้นการใช้ทรัพยากรทางการบริหาร ตลอดจนกลไกในการปฏิบัติงานทั้งหมดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

สรุปได้ว่า ข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลางของประเทศไทย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 85.3 และมีค่าความสอดคล้อง $GFI = .964$, $AGFI = .948$ และ $RMSEA = 0.021$ แสดงว่าโมเดลสามารถทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนได้ เมื่อพิจารณาความสำคัญของปัจจัยด้านการบริหารจากรูปแบบที่ได้ พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กรนั้นส่งผลโดยตรงและมีค่าอิทธิพลมากที่สุด คือ 0.984 ($t = 3.755$, $p < .01$) รองลงมา คือ ค่าอิทธิพลปัจจัยด้านการเป็นการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 0.610 ($t = 2.312$, $p < .01$) จากค่าอิทธิพลดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า การยกระดับประสิทธิผลโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมด้านความผูกพันต่อองค์กรเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับ Singhasiri (2008) ศึกษาเรื่องความผูกพันต่อองค์กร: กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่องค์การค่าของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความ

ผูกพันต่อองค์การได้แก่ปัจจัยลักษณะงานที่ปฏิบัติและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือปัจจัยด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ด้วยการสร้างบุคลากรในโรงเรียนมีลักษณะนิสัยแห่งการเรียนรู้ลักษณะนิสัยหรือวินัยการเรียนรู้ของบุคลากร สอดคล้องกับ Boonpim (2010) ได้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี ผลการศึกษา พบว่าความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.78

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประสิทธิผลของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย เพื่อให้รูปแบบการวิจัยนี้ได้ข้อสรุปเชิงนัยทั่วไป (generalization) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำรูปแบบหรือตัวแปรจากการศึกษา

ไปศึกษาในประชากรโรงเรียนอื่นๆ เพื่อทราบข้อสรุปเชิงนัยทั่วไป

2. ข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ พบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางปัจจัยเป็นไปตามสมมติฐาน แต่เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ยังไม่มีการศึกษา สมควรจะได้ศึกษาต่อไป ระหว่างความสัมพันธ์ของปัจจัยเหล่านี้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะขององค์การกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะขององค์การกับความผูกพันต่อองค์การหรือ ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับความผูกพันต่อองค์การ เป็นต้น จึงควรมีการวิจัยเพื่อหาความรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพิ่มเติม

3. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตัวแปรความผูกพันต่อองค์การและสมรรถนะขององค์การจากทฤษฎีที่มีการศึกษาน้อย จึงยังสมควรได้รับการศึกษาด้านตัวแปรหรือนำตัวแปรไปทดสอบกับประชากรโรงเรียนอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้องค์ความรู้ด้านตัวแปรนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

References

- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1988). Structural equation modeling in practice: A review and recommended two-step approach. *Psychological Bulletin*, 103(3), 411-423.
- Bennis, W., & Nanus, B. (1985). *Leadership: The strategies for taking charge*. Harper & Row.
- Boonpim, N. (2010). *The relationship between being a learning organization in schools and administrative effectiveness of schools under Kanchanaburi Educational Service Area Office*. Master Thesis of Education, Rajabhat Kanchanaburi University. [In Thai]
- Bryk, A. S. (2010). Organizing schools for improvement. *Phi Delta Kappan*, 91(7), 23-30.
- Bryk, A. S., & Schneider, B. L. (2002). *Trust in schools: A core resource for improvement*. Russell Sage Foundation.
- Chowdhury, S. (2003). *Organization 21C: Someday all organizations will lead this way*. Prentice Hall.
- Dessler, G. (1986). *Organization theory: integrating structure and behavior*. Prentice Hall.
- Fan, X. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A growth modeling analysis. *Journal of Experimental Education*, 70(1), 27-61.
- Foss, N. J., & Knudsen, C. (Eds.). (2013). *Towards a competence theory of the firm*. Routledge.
- Gold, E., Simon, E., & Brown, C. (2002). *Successful community organizing for school reform*. Cross City Campaign for Urban School Reform and Research for Action.
- Hoy, W. K., & Ferguson, J. (1985). A theoretical framework and exploration of organizational effectiveness of schools. *Educational Administration Quarterly*, 21(2), 117-134.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
- Jeynes, W. H. (2007). The relationship between parental involvement and Urban Secondary School Student Academic achievement: A Meta-Analysis. *Urban education*, 42(1), 82-110.
- Kaewdaeng, R. (2000). *Revolution in Thai education*. Matichon. [In Thai]
- Lee, J. S. & Bowen, N. K. (2006). Parent involvement, cultural capital, and the achievement gap among elementary school children. *American Educational Research Journal*, 43, 193-218.
- Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (2011). *Educational administration: Concepts and practices*. Wadsworth.
- Ministry of Education. (2003). *The National Education Act, B.E. 2542 and its amendments (No. 2), B.E. 2545*. Author. [In Thai]

- Mott, P. E. (1972). *The characteristics of effective organizations*. Harper & Row.
- Muangthong, S. (2010). Factors affecting the effectiveness of Ordinary Private Schools in the Eastern Region. Doctoral Dissertation of Education, Burapha University. [In Thai]
- Peter, M. S., Kleiner, A., & Roberts, C. (1994). *The fifth discipline fieldbook: Strategies and tools for building a learning organization*. Doubleday.
- Preedy, M. (1993). *Managing the effective school*. Paul Chapman.
- Reeves, J. B. (2010). *Academic optimism and organizational climate: An Elementary School effectiveness test of two measures*. Doctoral Dissertation of Education, University of Alabama.
- Rueanthong, N. (2007). *The model of school administrative effectiveness*. Doctoral Dissertation of Education, Silpakorn University. [In Thai]
- Singhasiri, S. (2008). *Organizational commitment: A case study of trade organization personnel of the Office of the Commission for Promotion of the Benefits and Welfare of Teachers and Educational Personnel*. Master Thesis of Arts, National Institute of Development Administration. [In Thai]
- Suriyo, P. (2009). *School administrators' factors affecting the effectiveness of municipal schools, Local Education Group 9, Department of Local Administration*. Master Thesis of Education, Rajabhat Loei University. [In Thai]
- Sihanu, P. (2010). *The causal relationship model of factors influencing the effectiveness of small schools under the Office of Educational Service Areas in the Northeastern Region*. Doctoral Dissertation of Education, Loei Rajabhat University. [In Thai]